

BREVIARUL PRINCIPALELOR MĂSURI POLIȚIENEȘTI

Notă! Prezentul material are caracter informativ și reprezintă un demers al Inspectoratului General al Poliției Române, pentru conștientizarea cetățenilor asupra drepturilor și obligațiilor pe care le au în raport cu agenții și ofițerii de poliție.

Documentul explică modalitățile și condițiile în care se desfășoară principalele interacțiuni cu publicul ale polițiștilor aflați în misiune.

Activitatea Poliției Române constituie serviciu public specializat și se realizează în interesul persoanei, al comunității, precum și în sprijinul instituțiilor statului, exclusiv pe baza și în executarea legii.

În societatea românească, guvernată de principiile statului de drept, în conformitate cu legislația internă și internațională aplicabilă în domeniu, principalele atribuții ale poliției sunt apărarea drepturilor și libertăților persoanei, a proprietății private și publice, prevenirea, descoperirea și combaterea actelor și faptelor infracționale, asigurarea ordinii și siguranței publice. Prin îndeplinirea acestora se promovează încrederea reciprocă, respectul și dezvoltarea democratică a societății.

În esență, *responsabilitatea socială a Poliției Române* reprezintă angajamentul continuu pe care polițiștii și-l asumă față de societate, de a avea o conduită etică și de a proteja interesele cetățenilor în condiții de echilibru între drepturile acestora și interesele autorităților publice. În exercitarea atribuțiilor de serviciu polițistul beneficiază de protecție specială, în condițiile legii.

Însă, pentru ca polițiștii să-și poată îndeplini până la capăt mandatul astfel încât această instituție să fie, pe deplin, utilă societății, este necesar ca, *în mod corelativ*, și cetățenii, să acorde sprijin activităților Poliției Române, să respecte legea și dispozițiile polițiștilor.

În acest context, ținând cont de necesitatea asigurării predictibilității modului de aplicare a legii de către organele de poliție în raport cu principalele situații în care acestea interacționează cu cetățenii, expunem sumar noțiunile esențiale ce guvernează executarea măsurilor polițienești, cum ar fi:

- ❖ principii generale de acțiune,
- ❖ abordarea persoanelor,
- ❖ legitimarea și stabilirea identității persoanelor,
- ❖ controlul corporal al persoanei,
- ❖ controlul bagajelor și al vehiculelor,
- ❖ conducerea persoanelor la sediul poliției,
- ❖ utilizarea forței, a armamentului și a altor mijloace din dotare.

Executarea măsurilor polițienești este guvernată de următoarele **principii generale care guvernează conduita profesională a polițistului**:

- ✚ **legalitatea** - în exercitarea atribuțiilor sale polițistul este obligat să respecte legea, precum și drepturile și libertățile constituționale ale persoanelor;
- ✚ **egalitatea, imparțialitatea și nediscriminarea** - în îndeplinirea atribuțiilor profesionale polițistul aplică tratamente egale tuturor persoanelor, luând aceleași măsuri pentru situații similare de încălcare a normelor protejate de lege, fără a fi influențat de considerente etnice, de naționalitate, rasă, religie, opinie politică sau de orice altă opinie, vârstă, sex, orientare sexuală, avere, origine națională, socială sau decurgând din orice altă situație;
- ✚ **transparența** - constă în deschiderea pe care polițistul trebuie să o manifeste față de societate în limitele stabilite de reglementările polițienești;
- ✚ **capacitatea și datoria de exprimare** - reprezintă posibilitatea polițistului de a analiza situațiile profesionale pe care le întâlnește și de a-și exprima punctul de vedere, potrivit pregătirii și experienței sale, pentru a îmbunătăți calitatea și eficacitatea serviciului polițienesc cu privire la acestea;
- ✚ **disponibilitatea** - presupune intervenția polițistului în orice situație în care ia cunoștință despre atingerea adusă vreuneia dintre valorile apărute de lege, indiferent de momentul constatării acesteia, capacitatea de a asculta și de a rezolva problemele celor aflați în dificultate ori de a îndruma către alte autorități cazurile care se situează în afara competenței ori atribuțiilor sale;
- ✚ **prioritatea interesului public** - se manifestă prin aceea că pentru îndeplinirea atribuțiilor funcționale polițistul acordă prioritate realizării serviciului în folosul comunității;
- ✚ **profesionalismul** - presupune aplicarea corectă și responsabilă a cunoștințelor teoretice și a deprinderilor practice pentru exercitarea atribuțiilor de serviciu;
- ✚ **confidențialitatea** - determină obligația polițistului de a garanta securitatea datelor și informațiilor obținute în exercitarea autorității conferite de lege;
- ✚ **respectul** - se manifestă prin considerația pe care polițistul o acordă persoanelor, colegilor, superiorilor, subordonaților, drepturilor și libertăților acestora, instituțiilor, legilor, valorilor sociale, normelor etice și deontologice;
- ✚ **integritatea morală** - presupune adoptarea unui comportament conform normelor etice acceptate și practicate în societate;

Abordarea persoanelor este o măsură polițienească ce presupune inițierea discuțiilor cu o persoană în scopul clarificării/stabilirii unor aspecte legitime, păstrându-se o zonă de siguranță.

Principalele *categorii de persoane* față de care polițiștii au dreptul să ia această măsură, sunt următoarele:

- ✚ cele care încalcă prevederile legale ori despre care există indicii că au comis sau se pregătesc să comită o faptă ilegală;
- ✚ cele care sunt suspecte prin comportament, bagaje, îmbrăcăminte ori, prin prezența lor la o anumită oră sau într-un anumit loc, creează suspiciuni;
- ✚ cele care pot da lămuriri în legătură cu fapte sau alte aspecte care prezintă interes pentru îndeplinirea atribuțiilor de serviciu ale polițiștilor sau pot fi folosite ca martor asistent.

Activități ce trebuie respectate:

- ✚ se solicită persoanei să se oprească sau să rămână în locul în care se află;
- ✚ se prezintă insigna sau legitimația de serviciu, după caz, cu excepția situațiilor în care rezultatul intervenției sau siguranța ulterioară a polițistului ar fi periclitate; înainte de intrarea în acțiune sau efectuarea intervenției ce nu suferă amânare polițistul este obligat să se prezinte verbal, iar după încheierea oricărei acțiuni sau intervenții, să se legitimeze și să își declare funcția și unitatea de poliție din care face parte;
- ✚ se informează persoana despre motivul solicitării, precizându-se, după caz, activitatea pe care aceasta urmează să o desfășoare (prezentarea actului de identitate, a bagajelor pentru control etc.).

Legitimarea și stabilirea identității persoanelor sunt măsuri polițienești cu caracter preventiv, constând în solicitarea și verificarea actului de identitate sau a altor documente oficiale prevăzute cu fotografie, pentru cunoașterea datelor de identitate, cetățenia, domiciliul ori reședința, inclusiv prin efectuarea de verificări în bazele de date.

Principalele *categorii de persoane* față de care polițiștii au dreptul să legitimizeze și să stabilească identitatea, sunt următoarele:

- ✚ cele care încalcă prevederile legale ori despre care există indicii că au comis sau se pregătesc să comită o faptă ilegală;
- ✚ cele care sunt suspecte prin comportament, bagaje, îmbrăcăminte ori, prin prezența lor la o anumită oră sau într-un anumit loc, creează suspiciuni;
- ✚ cele care pot da lămuriri în legătură cu fapte sau alte aspecte care prezintă interes pentru îndeplinirea atribuțiilor de serviciu ale polițiștilor sau pot fi folosite ca martor asistent.

Activități ce trebuie efectuate:

- ✚ polițistul solicită actul de identitate sau orice alt document oficial cu fotografie prin care i se poate stabili identitatea;
- ✚ dacă persoana nu are asupra sa documente de identitate, dar furnizează datele de identificare, polițistul verifică în bazele de date și stabilește veridicitatea acestora;
- ✚ în cazul în care persoana refuză să se legitimizeze ori să dea relații cu privire la identitatea sa, polițistul îi atrage atenția și îl informează că fapta constituie contravenție și se sancționează conform legii.

Controlul corporal al persoanei este o măsură polițienească ce presupune verificarea prin palpare și observare, a corpului, a îmbrăcăminte și a încălțăminte acestuia, în scopul descoperirii de obiecte cu ajutorul cărora și-ar putea produce autovătămări, ar putea fi agresați polițiștii sau alte persoane sau ar putea fi distruse bunuri, (ex.: cuțit, pumnal, box sau alte obiecte confecționate special pentru tăiere, împungere sau lovire, substanțe periculoase, arme de foc etc.) inclusiv de obiecte, valori și materiale care ar putea fi folosite sau ar putea proveni din comiterea de infracțiuni sau contravenții, precum și a celor a căror deținere și folosire sunt interzise

Principalele categorii de persoane față de care polițiștii au dreptul să ia această măsură sunt următoarele:

- ✚ cele care au încălcat dispozițiile legale sau există indicii temeinice că au comis fapte de natură penală/contravențională, se manifestă agresiv ori urmează să fie conduse la sediul poliției;
- ✚ cele de la care urmează să fie ridicate, în vederea confiscării, bunuri aflate în posesia lor și a căror proveniență nu poate fi dovedită sau a căror deținere este interzisă de lege ori provin din /au servit la săvârșirea de fapte ilegale;
- ✚ cele care sunt suspecte sau creează suspiciuni prin comportament, bagaje, îmbrăcăminte ori, prin prezența lor la o anumită oră sau într-un anumit loc.

Activități ce trebuie efectuate:

- ✚ se informează persoana cu privire la motivul luării măsurii, atenționând-o asupra obligației de a se supune în condițiile legii;
- ✚ se solicită persoanei în cauză să declare obiectele și valorile aflate asupra sa, indicând unele elemente caracteristice ale acestora, cum ar fi: marcă, culoare, mărime, uzură etc.;
- ✚ se prezintă persoanei implicate obiectele și valorile găsite asupra sa; în cazul descoperirii unor obiecte ce pot avea legătură cu săvârșirea unor infracțiuni, persoana este condusă la sediul poliției;
- ✚ controlul corporal se efectuează de către o persoană de același sex cu cea controlată;
- ✚ după finalizarea activității, indiferent dacă au fost găsite obiecte sau valori de interes polițienesc, se întocmește un proces-verbal în două exemplare, din care unul se predă persoanei controlate;

Controlul bagajelor este o măsură polițienească ce presupune verificarea integrală a bagajelor unei persoane, inclusiv controlul oricărui alt accesoriu pe care îl are asupra sa, în scopul descoperirii de obiecte cu ajutorul cărora și-ar putea produce autovătămări, ar putea fi agresati polițiștii sau alte persoane sau ar putea fi distruse bunuri, (ex.: cuțit, pumnal, box sau alte obiecte confecționate special pentru tăiere, împungere sau lovire, substanțe periculoase, arme de foc etc.) inclusiv de obiecte, valori și materiale care ar putea fi folosite sau ar putea proveni din comiterea de infracțiuni sau contravenții, precum și a celor a căror deținere și circulație sunt interzise

Principalele categorii de persoane față de care polițiștii au dreptul să efectueze controlul bagajelor sunt următoarele:

- ✚ cele care au încălcat dispozițiile legale sau există indicii temeinice că au comis fapte de natură penală/contravențională, se manifestă agresiv ori urmează să fie conduse la sediul poliției;
- ✚ cele de la care urmează să fie ridicate, în vederea confiscării, bunuri aflate în posesia lor și a căror proveniență nu poate fi dovedită sau a căror deținere este interzisă de lege ori provin din /au servit la săvârșirea de fapte ilegale;
- ✚ cele care sunt suspecte sau creează suspiciuni prin comportament, bagaje, îmbrăcăminte ori, prin prezența lor la o anumită oră sau într-un anumit loc.

Activități ce trebuie efectuate:

- ✚ se informează persoana cu privire la motivul luării măsurii, atenționând-o asupra obligației de a se supune în condițiile legii;
- ✚ se solicită persoanei în cauză să declare obiectele și valorile aflate în interiorul bagajului, indicând unele elemente caracteristice ale acestora, cum ar fi: marcă, culoare, mărime, uzură etc.;
- ✚ se deschide bagajul și se examinează fiecare obiect, confruntându-se cele declarate de persoană cu bunurile și valorile găsite;
- ✚ după examinarea bunurilor și valorilor, este verificat atent bagajul, pentru a nu conține și alte obiecte sau eventuale compartimente ascunse;
- ✚ după finalizarea activității, indiferent dacă au fost găsite obiecte sau valori de interes polițienesc, se întocmește un proces-verbal în două exemplare, din care unul se predă persoanei controlate;

Controlul vehiculelor este o măsură polițienească ce constă în verificarea exteriorului și interiorului unui vehicul sau a altui mijloc de transport ori a componentelor acestora

Polițistul are dreptul să ia această măsură în următoarele *situații*:

- ✚ există indicii temeinice că vehiculul a fost folosit la săvârșirea unor infracțiuni, în interiorul lui se află persoane urmărite sau transportă bunuri sau valori provenite din săvârșirea unor fapte ilicite;
- ✚ conducătorul vehiculului a încălcat o normă rutieră sau are o atitudine care creează suspiciuni cu privire la starea psiho-fizică, legalitatea documentelor vehiculului, pasagerii sau bunurile aflate în vehicul;
- ✚ conducătorul vehiculului nu este cooperant, nu respectă indicațiile polițistului;
- ✚ au fost instituite măsuri speciale de protecție (carantină, protejarea unor locuri, izolarea unor zone unde s-au produs catastrofe etc.).

Activități ce trebuie efectuate:

- ✚ se informează persoanele din vehicul cu privire la motivul luării măsurii, atenționându-le asupra obligației de a se supune în condițiile legii;
- ✚ se solicită persoanelor aflate în interiorul vehiculului să declare obiectele și valorile aflate în interior, indicând unele elemente caracteristice ale acestora, cum ar fi: marcă, culoare, mărime, uzură etc.;
- ✚ se verifică habitaculul, portbagajul și alte compartimente ale vehiculului, după caz, se examinează fiecare obiect, confruntându-se cele declarate de persoanele respective cu bunurile și valorile găsite;
- ✚ după finalizarea activității, indiferent dacă au fost găsite obiecte sau valori de interes polițienesc, se întocmește un proces-verbal în două exemplare, din care unul se predă conducătorului vehiculului;

Conducerea persoanelor la sediul poliției este o măsură polițienească ce constă în însoțirea persoanelor de la locul abordării acestora până la sediul poliției, în vederea luării măsurilor legale. Verificarea situației acestor categorii de persoane și luarea măsurilor legale, după caz, se realizează în cel mult 24 de ore, ca măsură administrativă.

Principalele categorii de persoane față de care polițistul are dreptul să ia această măsură, sunt:

- ✚ cele care prin acțiunile lor periclitizează viața persoanelor, ordinea publică sau alte valori sociale;
- ✚ cele suspecte de săvârșirea unor fapte ilegale, a căror identitate nu a putut fi stabilită în condițiile legii.
- ✚ cele urmărite conform legii.

Activități ce trebuie efectuate:

- ✚ se informează persoana cu privire la motivul luării măsurii precum și cu privire la modul de comportare pe timpul deplasării, atenționându-o asupra obligației de a se supune în condițiile legii;
- ✚ înaintea începerii deplasării spre sediul poliției se efectuează, în mod obligatoriu, controlul corporal al persoanei care urmează să fie condusă, al bagajelor, precum și al vehiculului, după caz;
- ✚ pe perioada deplasării se vor lua măsurile de siguranță necesare pentru protecția persoanei, dar și a polițistului;
- ✚ consemnarea datelor necesare în registrul cu persoanele conduse la secție, inclusiv informații privind starea fizică a persoanei;
- ✚ luarea măsurilor de siguranță necesare în sediul unității în vederea evitării autovătămării persoanei, agresiunii polițiștilor sau a altor persoane, distrugerii bunurilor;

Atenție! În cazul nerespectării dispozițiilor date de polițist, acesta este îndreptățit să folosească forța și mijloacele din dotare împotriva persoanelor care se opun măsurii!

Utilizarea forței, a armamentului și a altor mijloace din dotare

Polițiștii pot interveni în forță, în condițiile legii, împotriva celor care pun în pericol viața, integritatea sau sănătatea persoanelor ori a organelor de ordine, precum și împotriva celor care amenință cu distrugerea unor clădiri sau bunuri de interes public ori privat.

În vederea descurajării, împiedicării și neutralizării acțiunilor agresive ale persoanelor care tulbură ordinea și liniștea publică inclusiv în cazul persoanelor care amenință cu acțiuni de automutilare, acțiuni ce nu au putut fi înlăturate sau anihilate prin utilizarea altor mijloace, polițiștii pot folosi scuturi de protecție, căști cu vizor, bastoane din cauciuc, bastoane cu energie electrostatică, dispozitive cu substanțe iritant-lacrimogene și paralizante, jeturi de apă, arme cu glonț din cauciuc și cătușe, câini de serviciu, precum și alte mijloace de imobilizare care nu pun în pericol viața sau nu produc o vătămare corporală gravă.

Imobilizarea este o măsură polițienească ce are caracter preventiv, executată în scopul de a pune o persoană în imposibilitatea de a fugi sau de a se manifesta agresiv față de polițist sau față de alte persoane, de a începe sau de a continua o acțiune violentă. Imobilizarea se poate realiza prin folosirea procedurilor de autoapărare, precum și, după caz, a unor mijloace de imobilizare din dotare precum și cu sprijinul altor persoane.

Mijloacele folosite pentru imobilizare sunt stabilite în funcție de numărul persoanelor implicate, starea de agresivitate și forța fizică a acestora, modul de manifestare a agresivității, precum și de obiectele pe care le au asupra lor și care ar putea fi folosite pentru atac asupra polițistului sau a altor persoane.

Înainte de luarea acestor măsuri, persoana este somată să înceteze acțiunea agresivă și să se supună solicitării polițistului, recurgându-se la imobilizare numai dacă persoana nu se conformează.

Principalele categorii de persoane împotriva cărora pot fi folosite, cu respectarea legii, mijloacele pentru imobilizare sunt cele care:

- + întreprind acțiuni ce pun în pericol integritatea corporală, sănătatea sau bunurile altor persoane;
- + blochează, în afara condițiilor legii, căile publice de circulație, încearcă să pătrundă, pătrund fără drept sau refuză să părăsească sediile autorităților publice, ale partidelor politice, ale instituțiilor și ale organizațiilor de interes public ori privat, periclitează în orice mod integritatea sau securitatea acestora ori a personalului sau tulbură desfășurarea normală a activității;
- + ultragiază persoanele cu funcții ce implică exercițiul autorității publice;

✚ se opun sau nu se supun, prin orice mijloace, îndeplinirii solicitărilor legale ale polițistului, numai dacă există o temere legitimă că prin acțiunile lor pot pune în pericol integritatea corporală sau viața polițistului.

Folosirea mijloacelor de imobilizare împotriva participanților la acțiunile agresive se face *în mod gradual*, după avertizarea prealabilă asupra utilizării unor asemenea mijloace și acordarea timpului necesar pentru încetarea acțiunilor și conformarea la solicitările legale ale polițistului, excepție făcând cazurile extreme. Orice acțiune în public și în cazuri extreme se face prin anunțare: "Poliția!" În toate situațiile, folosirea acestor mijloace nu trebuie să depășească nevoile reale pentru împiedicarea sau neutralizarea acțiunilor agresive.

Polițiștii pot deține, purta și folosi armele și munițiile cu care au fost dotați de către unitățile din care fac parte, în situațiile și în condițiile prevăzute de lege.

În cazurile de legitimă apărare polițistul poate folosi armele de foc din dotare, fără somație.

Folosirea armamentului din dotare pentru îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, în condițiile și în situațiile prevăzute de lege, înlătură caracterul penal al faptei și răspunderea materială a polițistului.

Imaginile captate prin utilizarea mijloacelor audio-video din dotare, pentru protecția persoanelor ce fac obiectul măsurilor polițienești, inclusiv a polițiștilor sau a altor persoane, sunt prelucrate cu respectarea prevederilor legale pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal.

Notă: În elaborarea prezentului breviar, s-au avut în vedere dispozițiile următoarelor acte normative:

- ❖ Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- ❖ Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, cu modificările și completările ulterioare;
- ❖ Legea nr. 17/1996 din 2 aprilie 1996 privind regimul armelor de foc și al munițiilor;
- ❖ H.G. nr. 991/2005 pentru aprobarea Codului de etică și deontologie al polițistului;